

VERGİ BARIŞI NASIL OLMALI?

3 Kasım'da yapılan genel seçimlerde AKP'nin "*Vergi Barışı*" vaadinde bulunması, büyük bir çoğunlukla iktidara gelmesi ve bu söylemini sürdürmekte oluşu, mali alanda yaygın bir beklenti meydana getirmiştir.

Bu beklenti vergi hasılatını olumsuz yönde etkilemektedir.

Vergi barışı niteliğindeki bu affın bir başka sonucu da, mükelleflerin nasıl olsa af gelecek düşüncesiyle, af kapsamına girmeyecek olan ödemeleri yapmamaları veya af kapsamına girmeyecek dönemler için eksik beyanda bulunmaları sonucunda, beklemedikleri şekilde cezalı tarhiyatlara veya gecikme zamlarına uğramalarına yol açacak olmasıdır.

Bu nedenlerle vaad edilen mali af bir an önce çıkarılarak, affın kapsamının ve şartlarının netleştirilmesine ihtiyaç vardır.

Af için acele edilmesi gereğine karşın, bu **acele ile hatalı ve eksik bir af kanunu çıkarılmaması da çok önemli** bir konudur.

Sayın Dr. A. Bumin DOĞRUSÖZ'e 21 Kasım 2002 Perşembe tarihli DÜNYA Gazetesi'nde yayınlanan "**Olması Gereken Af Kanunu**" başlıklı yazısı için ve tüm yazılarındaki kaliteli çizgisi nedeniyle buradan tebriklerimizi iletiyoruz. Söz konusu yazıdaki görüşlere aynen katılıyor ve ilaveten, **Vergi Usul Kanunu'nun 359 uncu maddesi kapsamında hapse mahkum edilmiş olanların durumu** hakkındaki görüşlerimizi aşağıda ifade etmemizin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Vergi barışı çalışmalarında, halen vergi davası devam edenler, bu dava ile ilgili af gereklerini yerine getirdikleri, (aftan faydalanabilmek için ödenmesi gereken vergi ve varsa ceza ödemelerini yaptıkları) takdirde vergi davaları ortadan kaldırılacağı gibi, bu dava ile bağlantılı olan hürriyeti bağlayıcı cezalarla ilgili ceza davalarının da sona erdirilmesinin düşünüldüğü anlaşılmaktadır.

"ÖDE KURTUL" mantığı ile getirilmek istenen bu affın, daha önce hapis mahkumiyeti kesinleşmiş olup, halen hapis hapsedilme bulunan veya hapsedilmek üzere aranmakta olan kişileri de kapsamaması gerekmektedir. (Davası devam edenler için getirilecek olan imkandan, mahkumiyeti kesinleşmiş ve hatta infazı başlamış olanların da yararlanması, genel hukuk prensiplerinin gereği olmakla beraber, af yasasına bu yönde hüküm konularak açıklık sağlanmasına ihtiyaç vardır.)

Bu görüşümüzün nedenlerini şöyle sıralayabiliriz :

- Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesi hatalı yazılmış ve hatalı uygulamalara konu olmuş bir ceza hükmüdür. En önemli hata, bu hükümdeki "**bilerek**" kelimesinin çıkarılması sonucunda, maddede yazılı fiilleri bilmeyerek de olsa işleyenlerin hapsedileceği şeklindeki yanlış anlamalardan kaynaklanan gereksiz suç duyurularının ve buna bağlı olarak verilen yersiz mahkumiyet kararlarının sıklıkla görülmesidir.

- 359'uncu maddede sayılan fiiller sonucunda Devlet hiç vergi kaybına uğramamış dahi olsa veya vergi kaybının tutarı çok önemsiz bir rakam olsa bile mükellefe hapis cezası verilebilmektedir. Bizim bizzat şahit olduğumuz vakalarda trilyonluk ciro yapmış, çok sayıda kişiye iş imkânı sağlamış mükelleflerin ikiye, üçyüz milyon gibi önemsiz tutardaki faturaları kullandıkları gerekçesi ile hapse mahkum edildikleri görülmüştür. Çünkü madde metninde, hapis mahkumiyeti için belli bir meblağın aşılması veya belli bir oranın geçilmesi şartı yer almadığı için küçük meblağlar yüzünden mahkemeler meşgul edilmekte, hatalı mahkumiyet kararları ortaya çıkmaktadır.
- Vergi Usul Kanunu'nun 359 uncu maddesi ile amaçlanması gereken husus, mali ceza ile zapt olunamayan, büyük naylon fatura düzenleyicilerinin ve yine büyük miktarda naylon fatura kullanarak bilinçli şekilde ve pervasızca Devlet'e kafa tutan kişilerin önünü kesmek olmalıdır. Halbuki bu maddenin yanlış ve eksik kaleme alınmış olması yahut uygulama hataları yüzünden, çok sayıda suçsuzluk hali veya parasal cezalarla yetinilmesi gereken küçük meblağlı vakalar, hapis cezasıyla sonuçlanarak mağduriyetlere sebebiyet verilmiştir.
- Uygulamada “*sahte belge*” – “*muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge*” ayırımının yeterince anlaşılmamış olması ve bunun sonucu olarak normal (para cezasına çevrilebilir) hapis olması gereken bazı cezalar AĞIR HAPİS şeklinde karara bağlanmıştır.
- Kasıt bulunmadığı için beraatle sonuçlanması gereken bazı davalar mahkumiyet kararıyla sonuçlanmıştır.
- 359'uncu maddenin bugünkü metni ve uygulaması ile sebebiyet verdiği haksızlıklar, doğru düzgün işini yapmaya çalışan mükellefleri, mahkemelerle uğraşmak, hatta mahkum olmak, en azından suçsuz yere yargılanma ve mahkum edilme riski altında tutmak suretiyle, varlığına en çok ihtiyaç duyduğumuz müteşebbis kitlesini işten soğutarak ekonomiye verdiği zararlar saymakla bitmez. (359 uncu madde hakkındaki detaylı görüşlerimiz Yaklaşım Dergisinin Şubat 2002 sayısında yer almıştır.)
- Yukarıdaki nedenlerle affa en çok ihtiyaç göstermesine rağmen Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesi, son olarak çıkarılan ve halk arasında Rahşan ECEVİT affı olarak anılan genel affın dışında tutulmuştur. (4616 sayılı Kanun'un 4-j maddesi “*Vergi, resim ve harçlara ilişkin kanunlarda yer alan suçları işleyenler hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz*” şeklindedir.)

Geniş ve genel bir af çıkarılmışken belli suçları kapsam dışı tutmak için çok geçerli sebeplerin bulunması gerekir ki biz son afta, Vergi Usul Kanunu'nda yazılı suçların af dışında tutulması için yeterli gerekçe göremiyoruz. “*Hortumcuları kurtarmayalım*” mantığı burada geçerli değildir. Zira halk arasında hortumculuk olarak bilinen suçlar Vergi Usul Kanunu'nda değil, Bankalar Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu gibi kanunlarda düzenlenmiştir. Vergi Usul Kanunu'na göre hüküm giymiş belli kimselerin kurtarılmak istenmemesi de affı şahsileştirmek ve eşitsizliğe sebep olmak anlamına geleceğinden, af kapsamı dışında tutmanın gerekçesi olamaz.

Yeni çıkacak malî affın, 359'uncu maddeye göre daha önce mahkum edilmiş olanları ve ceza davası devam edenleri kapsayacak şekilde çıkarılması 4616 Sayılı Kanunla yapılan affın eksikliğini tamamlayacaktır.

- Öte yandan mali affın mükellefleri kurtarıp, bu mükelleflerin suçlarından, 3568 sayılı Kanun veya Vergi Usul Kanunu'nun 360 ıncı maddesi gibi hükümlerle dolaylı olarak sorumlu tutulanları kurtarmaması düşünülemez. Bu nedenle asıl suçlunun aftan faydalanması halinde aynı suçla ilgili sorumlu pozisyonundaki kişilerin de doğal olarak affedilmiş sayılacakları açıkça hükme bağlanmalıdır.

Mali aflar her seferinde, vergilerini doğru düzgün ödeyen mükellefleri tabir yerinde ise enayi konumuna getirdiği ve vergi kaçakçılığını teşvik eder nitelik taşıdığı gerekçesiyle ağır eleştirilere uğramakta olup, bu eleştirilere hak vermemek mümkün değildir.

Bu yaklaşım doğru olmakla beraber, vergi kaçağının salt mükellefin mazeretsiz suçu olduğunu söylemek de mümkün değildir. Devletin aşırı istihdamda bulunması, buna bağlı olarak ağır borçlar altına girmiş olması böylelikle ortaya çıkan para ihtiyacını karşılamak için vergileme sınırlarını zorlaması ve içinde yaşanılmaz bir vergi ortamı meydana getirmesinin, pek çok müteşebbisi vergi kaçakçısı olmaya adeta icbar etmiş olduğunu da unutmamak gerekir.

En azından bugünkü manzara, geniş bir af temizliği olmadan yola devam edilemeyeceği, tüm mahzurlarına rağmen bir vergi barışına ihtiyaç olduğu şeklindedir. Bu nedenlerle af çıkarılmasını prensip olarak uygun buluyoruz ve bu affın mümkün olduğunca çabuk ve aynı zamanda hatasız ve noksansız olmasını temenni ediyoruz.

Hatalarla dolu 359 uncu maddenin geçmişini “*Vergi Barışı*” ile temizlemek yeterli olmayacaktır. Bu maddenin, uygulanmasında kasıt unsurunun şart olduğu, belli bir meblağı aşmayan vergi kaçaklarında, kaçağın ciroya göre belli bir oranı aşmadığı hallerde uygulanamayacağı şeklindeki objektif ölçülerle donatılmasına da, gelecekte vergi barışını korumak adına ihtiyaç vardır.